

A 2008/12. SZÁM TARTALMA

LÓ

Jakab Cs., Szabára Á., Rohn E., Molnár J., Rusvai M.: Ló villámcsapás okozta balesete. Esetismertetés / 707

BAROMFI

Kőrösi L., Povazsán J., Péntes L., Sári I.: Vaxxitek HVT+IBD vakcinával végzett magyarországi üzemi kísérletek eredményei / 718

Szabó Cs., Gregosits B., Kiss Zs., Szabó Zs., Bárdos L.: Almaecetes itatóvíz hatása a pecsenyecsírkék baromfipestis elleni immunválaszkészségére / 727

KISÁLLAT

Jakab Cs., Szentgáli Zs., Psáder R., Szász M. A., Rusvai M., Gálfi P., ifj. Horváth L., Horváth Á.: Kutya laryngealis chondrolipomája. Esetismertetés / 733

Schroll, S.: Az öregség következményei kutyák esetében – fizikai és pszichikai változások / 741

KEDVENCÁLLAT

Szabára Á., Czeibert K., Müller L., Rudas P.: A postagalambok tájékozódásának élettani alapjai. Irodalmi áttekintés. 2. rész / 746

Farkas Sz., Gál J.: Adenovírusok okozta sejtzárványos hepatitis és másodlagos parvovírusfertőzés első hazai leírása Hagen-viperában [*Parias*

(*Trimeresurus*) *hageni*] / 755

KÍSÉRLETI ÁLLAT

Cetinsu, A., Reist, A., Dettwiler, R., Poživil, A., Weilenmann, R., Fekete S. Gy.:

Makákó (*Macaca fascicularis*) cukorbetegségének diagnózisa és kezelése.

Esetismertetés / 762

Jakab Cs. – Szabára Á. – Rohn E. – Molnár J. – Rusvai M.:

LÓ VILLÁMCAPÁS OKOZTA BALESETE. ESETISMERTETÉS

A szerzők bemutatják egy villámcsapás által megölt, 2 éves, rejtett heréjű magyar félvér ló postmortalis vizsgálati leletét és különböző szerveinek kórszövettani vizsgálati eredményeit. Az endothelspecifikus klaudin-5-protein kimutatására irányuló immunhisztokémiai vizsgálataik során intenzív membránpozitivitást tapasztaltak a különböző szövetek véreinek endothelsejtjeiben. Emellett röviden összefoglalják a villámcsapás során tapasztalható klinikai tüneteket, ill. elváltozásokat.

Kőrösi L. – Povazsán J. – Péntzes L. – Sári I.:

VAXXITEK HVT+IBD VAKCINÁVAL VÉGZETT MAGYARORSZÁGI ÜZEMI KÍSÉRLETEK EREDMÉNYEI

Magyarország különböző vidékein, 8 telepen (6 brojlertelepen és 2 színes tollazatú madarat tartó telepen), két egymást követő termelési ciklusban, összesen mintegy 750 000 csirke termelési és állat-egészségügyi teljesítményének nyomon követésével értékelték a Vaxxitek HVT+IBD (Marek-

betegség + Gumboroi betegség elleni) vakcina gyakorlati hatékonyságát. Az eredményeket a telepen egyidejűleg más ólakban alkalmazott, egyéb IBD elleni vakcinázások után rögzített jellemzőkkel, vagy az előző két turnus – IBD ellen szintén vakcinázott – állományainak eredményeivel vetették össze. A kontroll, ill. egyéb IBD ellen szintén vakcinákkal immunizált állományokban a Marek-betegség ellen nem vakcináztak. A vizsgált időszakban klinikai tünetekben megnyilvánuló Marek-betegség, illetve IBD a telepeken nem fordult elő. A 20–22, ill. 40–42 napos életkorban kiirtott csirkékben a Fabricius-bursák a Vaxxitek HVT+IBD vakcinával kezelt csoportokban a kontrollvakcinázásban részesült csirkékhez képest nagyobb tömegűek és egyöntetűbbek voltak. Egyes állományokban 20–22 napos életkorban a Fabricius-bursákban immunszuppresszív hatásra utaló sejtelváltozások voltak megfigyelhetők. A szövettani elváltozások a Vaxxitek HVT+IBD vakcinával kezelt csoportokban a kontrollvakcinákkal kezelt csoportokhoz képest lényegesen enyhébbek voltak és hathetes korra tökéletesen gyógyultak, míg a kontrollcsoportok egy részében a bursaelváltozások hathetes korban is észlelhetőek voltak, ill. idült, reparatív folyamatokba mentek át. Az értékelésbe vont termelési jellemzők (elhullás, vágási tömeg, takarmányhasznosulás, európai brojler index) a Vaxxitek HVT+IBD vakcinával kezelt csoportokban jobbak voltak, de a különbség csak az európai brojler index tekintetében bizonyult statisztikailag szignifikánsnak.

Szabó Cs. – Gregosits B. – Kiss Zs. – Szabó Zs. – Bárdos L.:

ALMAECETES ITATÓVÍZ HATÁSA A PECSENYECSIRKÉK BAROMFIPESTIS

ELLENI IMMUNVÁLASZKÉSZSÉGÉRE

Évszázadok óta ismert az almaecet jótékony hatása, amit felhasználnak mind az ember, mind az állat egészségének megőrzésére. Kísérleteikben a szerzők arra kerestek választ, hogy a gyakorlatban elterjedt módon itatva (1 l 5%-os almaecet 100 l itatóvízbe keverve) a pecsenyecsirkenevelés alatt, kimutatható-e különbség az állatok humorális és celluláris immunválaszának mértékében a kontrollállatokhoz viszonyítva. A felnevelés 42 napja alatt négyszer (5., 20., 32., 42. nap) levett vérmintákból meghatározták az összimunglobulin- (IgY) és a baromfipestis elleni vakcina ellen termelt hemagglutinin- (HAG) titereket, valamint immunrozetta-képződési (RCF) teszteket végeztek a 32. napon. Megállapították, hogy a felnevelés során az IgY-titer az almaecetes vizet fogyasztó csirkékben meredekebben emelkedett a kontrollokéinál. A kísérlet zárására a kezelt csoportokban szignifikánsan nagyobb ($p < 0,001$) volt a HAG-titer, valamint több ($p < 0,05$) immunrozetta képződött, mint a kontrollállatok vérében. Eredményeik szerint az almaecetes itatóvíz a pecsenyecsirkék humorális és a celluláris immunválaszkésztségét egyaránt fokozta a baromfipestis ellen végzett immunizálást követően.

Jakab Cs. – Szentgáli Zs. – Psáder R. – Szász M. A. – Rusvai M. – Gálfi P. –
ifj. Horváth L. – Horváth Á.:

KUTYA LARYNGEALIS CHONDROLIPOMÁJA. ESETISMERTETÉS

A szerzők egy 10 éves jugoszláv farkasölő kan kutya géégéből kiinduló chondrolipoma (jóindulatú, összetett, vegyes daganat) esetét mutatják be. A fizikális vizsgálat során súlyos fokú, vegyes típusú nehezített légzést

tapasztaltak, belégzési jelleggel. A laringoszkópia során a bal oldali kannaporcból kiinduló, kis diónyi méretű és alakú szövetszaporulatot figyeltek meg, amely szelepszerűen zárta el az állat hangrését. A daganat műtéti eltávolítása után kórszövettani vizsgálatot végeztek, amely során, a burjánzó lipocyták mellett, érett hyalinporcszövetre emlékeztető, multiplex chondrocytasejt-populáció volt megfigyelhető myxoid alapállományba ágyazva. Az immunhisztokémiai vizsgálat során a benignus daganat chondrocytasejt-populációjának intenzív S-100-protein nukleocitoplazmatikus pozitivitása és vimentin citoplazmatikus immunreaktivitása volt. A lipocyták vimentin citoplazmatikus pozitív reakciót és S-100-protein negativitást mutattak. A vizsgált daganat mindkét fenotípusú parenchymasejtjei citokeratin-, dezmin- és α -SMA-negativitásúak voltak. A daganat Ki-67 proliferációs indexe 1% alattinak bizonyult. Az intratumoralis ereket klaudin-5-protein segítségével mutatták ki. A digitális morfometriai vizsgálattal megállapított intratumoralis mikroérsűrűség 0,54 (0,19–0,90) pixel%-nak bizonyult.

Szabára Á. – Czeibert K. – Müller L. – Rudas P.:

A POSTAGALAMBOK TÁJÉKOZÓDÁSÁNAK ÉLETTANI ALAPJAI. IRODALMI ÁTTEKINTÉS. 2. RÉSZ

Az irodalmi áttekintés második részében a szerzők összefoglalják a postagalambok tájékozódásának mágneses érzékelési alapjait és a tájékozódás galambtenyésztési vonatkozásait. A kutatások középpontjában álló mágneses érzékelés vizsgálata jelenleg is bonyolult feladat, mivel pontosan nem ismert, hogy a madarakban mi történik a mágneses mező

hatására. Ezért a szerzők elsősorban ezen érzék működésének anatómiai, élettani és biokémiai alapjait mutatják be. A kutatók jelenleg több ponton lokalizálódó, más-más mechanizmussal működő magnetoreceptorok jelenlétét ismerik. Elkülönítenek egy, a mágneses mező intenzitásának érzékelésére és egy másik, a mező irányának meghatározására alkalmas receptort; emellett különválasztják a fényfüggő és a magnetitkristályokon alapuló érzékelést.

Farkas Sz. – Gál J.:

ADENOVÍRUSOK OKOZTA SEJTMAGZÁRVÁNYOS HEPATITIS ÉS MÁSODLAGOS PARVOVÍRUSFERTŐZÉS ELSŐ HAZAI LEÍRÁSA HAGEN-VIPERÁBAN [*PARIAS (TRIMERESURUS) HAGENI*]

A szerzők a szabad élőhelyén (Indonézia) befogott, kifejlett, hím Hagen-viperában [*Parias (Trimeresurus) hageni*] állapítottak meg adenovírusok okozta, sejtmagzárványok képződésével járó hepatitist. A kígyót a faj igényeinek megfelelő terráriumban tartották (üvegterrárium, mérete: 40x40x70 cm, fenyőkéreg aljzat és mászási lehetőséget biztosító szőlőtőke, tőketörzs). A vipera az elhullása előtt a táplálékot visszautasította és végül a kényszertáplálást követően vissza is hányta.

A tetem boncolása és a kórszövettani vizsgálatok során a szerzők zsíros májelfajulást, a májsejtekben magzárványok képződését, a májsejtek degenerációjával kísért, ún. magzárványos hepatitist (sejtzárványos hepatitist), valamint a korábbi táplálkozási zavarra visszavezethető, vérfogyottságot állapítottak meg.

Vírusfertőzés gyanúja miatt további vizsgálatokat végeztek, amelyek során a

kígyó májából és a bélből az *Atadenovirus* nemzetségbe tartozó vipera-adenovírust mutattak ki PCR (polimeráz-láncreakció) segítségével. A vipera-adenovírus a DNS-függő DNS-polimeráz gén részleges szekvenciája alapján azonosnak bizonyult az áspis vipera (*Vipera aspis*) egy németországi laboratóriumban kimutatott adenovírusával. A viperid adenovírus nem azonos a korábban szekvenált kígyó-adenovírussal (SnAdV-1), legközelebbi rokonnak a Helodermatid adenovírus-1 és az Eublepharid adenovírus-1 bizonyult.

A Hagen-viperából, az adenovírus mellett, egyidejűleg mintegy 1297 nukleotid méretű parvovírusszakaszt is sikerült felerősíteni a szerzők által tervezett konszenzus primereket alkalmazva. A kimutatott és szekvenált parvovírus, a kígyó-adenovírushoz (SAAV) hasonlóan, a *Dependovirus* nemzetség tagjának bizonyult.

Cetinsu, A. – Reist, A. – Dettwiler, R. – Poživil, A. – Weilenmann, R. – Fekete S. Gy.:

JÁVAI MAKÁKÓ (*MACACA FASCICULARIS*) CUKORBETEGSÉGÉNEK DIAGNÓZISA ÉS KEZELÉSE ESETISMERTETÉS

A cukorbetegség a fogságban tartott makákók leggyakoribb endokrin betegsége. Fő jellemzői a nagy éhgyomri cukorkoncentráció a vérben és a számottevő táplálékfelvétel ellenére, jelentős fogyás. A szerzők egy 14 éves nőtény jávai makákóban (*Macaca fascicularis*) diabetest állapítottak meg. A hosszú hatású szintetikus inzulin (Levemir®), napi egyszeri adagban alkalmazva, nem volt képes teljesen normalizálni a vércukorszintet. A szerzők, a kisállatgyógyászatban ismert, két komponensű Caninsulin® segítségével (5

NE/ttkg induló és 3 NE/ttkg fenntartó adag) sikerült az élettani határok közé szorítani és ott tartani a makákó vércukorszintjét. Ezen eset tapasztalatai alapján, havi ellenőrzésre a testtömegmérést, valamint az éhomi vércukor- és fruktózaminszint mérését elégségesnek tartják.